T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/252
KARAR NO : 2023/396
KARAR TR : 15/05/2023

ÖZET: Suriye vatandaşı olan davacının,Türk vatandaşı olan annesi ile kendisi arasında tıbbi inceleme yapılmak suretiyle soybağının tespiti istemiyle açtığı davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : A.K
Vekili : Av. N. A
Davalı : İdari Yargıda
İçişleri Bakanlığı
Davalı : Adli Yargıda
1-M. K
2-Büyükçekmece İlçe Nüfus Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı, Suriye vatandaşı olduğunu, Türk vatandaşı olan M.K'ın kızı olduğunu, Türk vatandaşı olmak için İçişleri Bakanlığına müracaat ettiğini, Bakanlığın cevabi 06/11/2019 tarih ve 140648 sayılı yazısı ile *"tıbbi rapora dayanılarak yetkili Türk Mahkemelerinden tespit kararının alınması"* gerektiğinin belirtildiğini ileri sürerek, Türk vatandaşı olan M.K'ın kızı olduğuna dair tespit kararı verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Büyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesi 29/12/2021 tarih ve E.2021/906, K.2021/845 sayılı kararı** ile, davada idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, davanın dava şartı yokluğundan reddine karar vermiş, karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısımı şöyledir:

"...Somut olayın incelenmesinde; davacının Suriye vatandaşı olduğu, annesinin Türk vatandaşı olduğunu, davalı annesi M.K'ın çocuğu olduğuna dair tıbbı rapor ile tespitinin yapılmasını ve Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığına hak kazanmasına karar verilmesini istediği anlaşılmıştır. Türk vatandaşlığının kazanılması ve kaybına ilişkin başvurular ise, yurt içinde ikamet edilen yer valiliğine, yurt dışında ise dış temsilciliklere bizzat veya bu hakkın kullanılmasına ilişkin vekaletname ile yapılır. (5901 Sayılı TVK. M 37) Türk vatandaşlığını kazanmak isteyen yabancıların gerekli şartları taşıyıp taşımadıklarının tespiti, ilerde oluşan Vatandaşlık Başvuru İnceleme Komisyonu tarafından yapılır. Davacının isteğinin temelinde Türk vatandaşlığını kazanması olduğuna göre, tespit hükmü vatandaşlıkla ilgili idari bir işleme esas teşkil edeceği, idari bir işleme esas teşkil etmek üzere adli yargıda tespit kararı verilemeyeceği gibi idari işleme karşı idari yargı yerinde açılacak davada bu husus tespit edilebilir. Özetle, öncelikle idareye başvuru yapılmalı, yapılan başvurunun reddi halinde idare mahkemesinde dava açılmalıdır. (Yargıtay 18. HD. 28/04/2016 tarih, 2015/8474 Esas-2016/6835 Karar sayılı ilamı)"

3. Bu kez davacı vekili, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Ankara 9. İdare Mahkemesi 06/03/2023 tarih ve E.2023/302 sayılı kararı**ile, ortada iptale konu olabilecek idari bir işlem bulunmadığı, davacı talebinin Türk vatandaşı olan M.K'ın çocuğu olduğunun tespitine ve bu suretle Türk vatandaşlığına alınma talebine ilişkin olduğu, açılan davada uyuşmazlığın çözüm yerinin adli yargı olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun; 'Türk vatandaşlığını kazananlar' başlıklı 20. Maddesinde "Kanun gereğince Türk vatandaşlığını kazananlar yetkili makam veya kurulların kararı üzerine düzenlenecek formlara uygun olarak aile kütüğüne tescil edilirler." hükmüne yer verilmiştir.

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun; 'Türk vatandaşlığının kazanılması halleri' başlıklı 5. Maddesinde "Türk vatandaşlığı, doğumla veya sonradan kazanılır." hükmüne, 'Soybağı' başlıklı 7. maddesinde: "... Türk vatandaşı ana ve yabancı babadan evlilik birliği dışında doğan çocuk Türk

vatandaşıdır. (2) Türk vatandaşı ana ve yabancı babadan evlilik birliği dışında doğan çocuk Türk vatandaşıdır. (3) Türk vatandaşı baba ve yabancı anadan evlilik birliği dışında doğan çocuk ise soy bağı kurulmasını sağlayan usul ve esasların yerine getirilmesi halinde Türk vatandaşlığını kazanır." hükmüne, 'Sonradan kazanılan vatandaşlık' başlıklı 9. maddesinde: "Sonradan kazanılan Türk vatandaşlığı, yetkili makam kararı veya evlat edinilme ya da seçme hakkının kullanılması ile gerçekleşir." hükmüne, 'Vatandaşlık işlemlerinde müracaat makamı ve usul' başlıklı 37. Maddesinde "Türk vatandaşlığının kazanılması ve kaybına ilişkin başvurular yurt içinde ikamet edilen yer valiliğine, yurt dışında ise dış temsilciliklere bizzat veya bu hakkın kullanılmasına ilişkin vekâletname ile yapılır." hükmüne yer verilmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun; 'Genel olarak soybağının kurulması' başlıklı 282. Maddesinde "Çocuk ile ana arasında soybağı doğumla kurulur..." hükmüne, 'Yetki' başlıklı 283. Maddesinde "Soybağına ilişkin davalar taraflardan birinin dava veya doğum sırasındaki yerleşim yeri mahkemesinde açılır." hükmüne, 'Yargılama Usulü' başlıklı 284. Maddesinde "Soybağına ilişkin davalarda, aşağıdaki kurallar saklı kalmak kaydıyla Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanır: 1. Hâkim maddî olguları re'sen araştırır ve kanıtları serbestçe takdir eder. 2. Taraflar ve üçüncü kişiler, soybağının belirlenmesinde zorunlu olan ve sağlıkları yönünden tehlike yaratmayan araştırma ve incelemelere rıza göstermekle yükümlüdürler..." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyalarının incelenmesinden; Suriye uyruklu davacı tarafından Türk vatandaşı M.K'ın kızı olduğunu ileri sürerek Türk vatandaşlığını kazanmak istemiyle yaptığı başvuru üzerine İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün 06.11.2019 tarih ve 140648 sayılı işlemiyle: "...Adı geçenin vatandaşlık işlemlerine esas olmak üzere; 1- Annesinin 44638133136 T.C.kimlik numaralı M.K olduğuna dair, ...tıbbi rapora dayanılarak yetkili Türk Mahkemelerinden tespit karar ibraz etmesi, ..." gerektiği şeklinde cevap verilmesi üzerine Büyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2021/906 sayılı davasını açtığı, bu Mahkemenin 29/12/2021 tarih ve E:2021/906, K:2021/845 sayılı kararıyla davada idari yargının görevli olduğu ve görev yönünden reddine karar verildiği, söz konusu kararın istinaf edilmeden 02/03/2022 tarihinde kesinleşmesi üzerine idari yargıda görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat ve dava dosyaları içeriğine göre ortada iptale konu olabilecek sonuç doğuran bir idari işlem bulunmadığı, davacının talebinin Türk vatandaşı olan M.K'ın çocuğu olduğunun tespitine ve bu suretle Türk vatandaşlığına alınmasına ilişkin olduğu, uyuşmazlığın değinilen mevzuat uyarınca görüm ve çözümünde adli yargı mahkemelerinin görevli olduğundan davanın görev yönünden reddine karar verilmesi gerekmektedir.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin 30/09/2019 tarih E:2019/492, K:2019/571 sayılı kararı da bu yöndedir."

III. İLGİLİ HUKUK

5. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun *"Genel olarak soybağının kurulması"* başlıklı 282. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Çocuk ile ana arasında soybağı doğumla kurulur."

6. Kanun'un *"Yetki"* başlıklı 283. maddesi şöyledir:

"Soybağına ilişkin davalar, taraflardan birinin dava veya doğum sırasındaki yerleşim yeri mahkemesinde açılır"

7. Kanun'un *"Yargılama Usulü"* başlıklı 284. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Soybağına ilişkin davalarda, aşağıdaki kurallar saklı kalmak kaydıyla Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uygulanır"

8. 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun *"Türk vatandaşlığının kazanılması halleri"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Türk vatandaşlığı, doğumla veya sonradan kazanılır"

9. Kanun'un *"Soy bağı"* başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"(1) Türkiye içinde veya dışında Türk vatandaşı ana veya babadan evlilik birliği içinde doğan çocuk Türk vatandaşıdır.

(2) Türk vatandaşı ana ve yabancı babadan evlilik birliği dışında doğan çocuk Türk vatandaşıdır.

(3) Türk vatandaşı baba ve yabancı anadan evlilik birliği dışında doğan çocuk ise soy bağı kurulmasını sağlayan usul ve esasların yerine getirilmesi halinde Türk vatandaşlığını kazanır. "

10. Kanun'un *"Sonradan kazanılan vatandaşlık"* başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"Sonradan kazanılan Türk vatandaşlığı, yetkili makam kararı veya evlat edinilme ya da seçme

hakkının kullanılması ile gerçekleşir"

11. Aynı Kanun'un *"Türk vatandaşlığının ispatı"* başlıklı 36. maddesi şöyledir:

"(1) Türk vatandaşlığının ispatı herhangi bir şekle tabi değildir.

(2) Aşağıdaki resmi kayıt ve belgeler, aksi sabit oluncaya kadar ilgilinin Türk vatandaşı olduğuna karine teşkil eder.

a) Nüfus kayıtları.

b) Nüfus cüzdanları.

c) Pasaport veya pasaport yerine geçen belgeler.

(3) Bir kişinin Türk vatandaşı olup olmadığı konusunda herhangi bir tereddüte düşüldüğü takdirde bu husus Bakanlıktan sorulur."

12. Kanun'un *"Vatandaşlık işlemlerinde müracaat makamı ve usul"* başlıklı 37. maddesi şöyledir:

"Türk vatandaşlığının kazanılması ve kaybına ilişkin başvurular yurt içinde ikamet edilen yer valiliğine, yurt dışında ise dış temsilciliklere bizzat veya bu hakkın kullanılmasına ilişkin vekâletname ile yapılır"

13. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun *"Kapsam"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun, Türk vatandaşları, doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler ve bunların altsoyları ile Türkiye'de bulunan yabancıların nüfus hizmetlerinin düzenlenmesine, yürütülmesine ve geliştirilmesine ilişkin esas ve usûl hükümlerini kapsar."

14. Aynı Kanun'un *"Türk vatandaşlığını kazananlar"* başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"Kanun gereğince Türk vatandaşlığını kazananlar yetkili makam veya kurulların kararı üzerine düzenlenecek formlara uygun olarak aile kütüğüne tescil edilirler"

15. Kanun'un *"Kayıt düzeltilmesi"* başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz. Ancak olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddî hatalar nüfus müdürlüğünce dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir.

Aile kütüklerindeki din bilgisine ilişkin talepler, kişinin yazılı beyanına uygun olarak tescil edilir, değiştirilir, boş bırakılır veya silinir. "

16. Kanun'un *"Nüfus davaları"* başlıklı 36. maddesi şöyledir:

"Mahkeme kararı ile yapılan kayıt düzeltmelerinde aşağıdaki usûllere uyulur:

a) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır. Kayıt düzeltme davaları (..) nüfus müdürü veya görevlendireceği nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır.

b) (Değişik: 19/10/2017-7039/9 md.) Haklı sebeplerin bulunması hâlinde aynı konuya ilişkin düzeltme yapılması hâkimden istenebilir. Ad değişikliği hâlinde, nüfus müdürlüğü bu kişinin çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı, soyadı değişikliğinde ise eşin ve ergin olmayan çocukların soyadını da düzeltir.

c) Tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil eder.

(2) Kişilerin başkasına ait kaydı kullandıklarına ilişkin başvurular Bakanlıkça incelenip sonuçlandırılır."

17. Türk Vatandaşlığının Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin *"Vatandaşlık ihtilafları"* başlıklı 63. maddesi şöyledir:

"(1) Bir kişinin Türk vatandaşı olup olmadığı konusunda tereddüte düşüldüğü takdirde bu husus Bakanlıktan sorulur. Bakanlıkça ilgili kişinin Türk vatandaşı olup olmadığı ilgili mevzuat ve uluslararası anlaşmalar çerçevesinde incelenerek sonuç ilgili makama bildirilir.

(2) Ana veya babadan dolayı Türk vatandaşı olduğu iddiasında bulunan kişi iddiasını kanıtlayacak her türlü bilgi ve belge ibraz edebilir. Kişi tıbbi raporlara dayanılarak mahkemece verilmiş olan tespit kararı da ibraz edebilir. Herhangi bir belge ibraz edilememesi veya ibraz edilen belgelerle iddia edilen ana ya da baba arasında bağ kurulamaması durumunda talep reddedilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

18. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 15/05/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuru yapıldığı, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği görülmekte ise de, dava konusuna ilişkin bilgi ve belgeler ile adli yargı kararının kesinleşme durumunu gösteren bir örneğinin dosyada bulunduğu, bu nedenle adli yargı dosyasının istenilmediği ve sonuçta usule ilişkin başka bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

19. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

20. Dava, Suriye vatandaşı olan davacının, Türk vatandaşı olan annesi ile kendisi arasında tıbbi inceleme yapılmak suretiyle soy bağının tespiti istemiyle açılmıştır.

21. Dava dosyasının incelenmesinden, Suriye vatandaşı olan davacının, Türk vatandaşı olan M.K'ın kızı olduğu iddiası ile Türk vatandaşı olmak için İçişleri Bakanlığına müracaat ettiği, Bakanlığın cevabi 06/11/2019 tarih ve 140648 sayılı yazısı ile *"tıbbi rapora dayanılarak yetkili Türk Mahkemelerinden tespit kararının alınması"* gerektiğinin belirtilmesi üzerine, davacı tarafından Türk vatandaşı olan M.K'ın kızı olduğuna dair tespit kararı verilmesi istemiyle davanın açıldığı anlaşılmıştır.

22. 5490 sayılı Kanun'un 36. maddesinde, ilgililerin nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme ve tespit davası açmak hak ve yetkisine sahip oldukları, 35. maddesinde de, kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydının düzeltilemeyeceği kayıtların anlamı ile taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhlerin konulamayacağı hükme bağlanmıştır.

23. Buna göre, soy bağının tespiti ve nüfus kayıt düzeltme davaları diğer kayıt düzeltme davaları gibi kamu düzeni ile yakından ilgili bulunduğundan, hakim doğru sicili oluşturmak zorundadır. Nüfus kaydına ilişkin bazı işlemler adli, bazı işlemler de idari kararlarla yapılmaktadır. Adli yargının görev alanına giren davaların ise maddi hata dışındaki nüfus kayıtlarının düzeltilmesi davaları olduğu açıkça belirlenmiştir. Davacının ileri sürdüğü talebin, Türk vatandaşı olan anne ile kendisi arasında tıbbi inceleme yapılmak suretiyle soy bağının tespiti istemi olduğundan uyuşmazlığın4721, 5901 ve 5490 sayılı Kanunların ilgili maddeleri ve bu Kanunlara dayanılarak çıkarılan Yönetmelikler uyarınca adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

24. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Ankara 9. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Büyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 29/12/2021 tarih ve E.2021/906, K.2021/845 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 9. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ileBüyükçekmece 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 29/12/2021 tarih ve E.2021/906, K.2021/845 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

15/05/2023 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN